

Pomnik w Galaszorze powinien być odbudowany.

Apel „Memoriału” w Permie

Pomnik Ofiar represji politycznych w ZSRR w uroczysku Galaszor Kudymkarskiego okręgu municypalnego Kraju Permskiego Federacji Rosyjskiej

22 kwietnia media poinformowali o zniszczeniu Pomnika Ofiar represji politycznych w uroczysku Galaszor Kudymkarskiego okręgu municypalnego Kraju Permskiego Federacji Rosyjskiej. Zniknięcie pomnika deportowanych Litwinów i Polaków odkryli mieszkańcy sąsiedniej wsi Welwa-Baza, którzy przyjechali posprzątać i zrobić wiosenne porządki na cmentarzu, gdzie pochowani osoby represjonowane. Możemy tylko przypuszczać, kiedy i w jaki sposób był zniszczony pomnik z żelbetu, prawdopodobnie, że w marcu. Ale jesteśmy pewni, że taka „operacja” została przeprowadzona potajemnie, ponieważ do zniszczenia jest niezbędny ciężki sprzęt budowlany, który jak mówią mieszkańcy, nigdy nie przejeżdżał jedyną prowadzącą do uroczyska drogą przez Welwa-Bazę. Prawdopodobnie sprzęt był przetransportowany w objazd prosto przez tajgę.

Pomnik w Galaszorze powstał w 2016 roku jako prywatna inicjatywa grupy rosyjskich i litewskich wolontariuszy, wśród których byli krewni osób pochowanych na pobliskim cmentarzu. Znajdował się w tajdze, na terenie dawnej osady specjalnej, w dwustu metrach od cmentarza osadników specjalnych. Jego pojawienie się wywołało różne reakcje zarówno władz, jak również opinii publicznej. W kolejnych latach kierownictwo Międzynarodowego Stowarzyszenia „Memoriał” oddział w Permie, zdając sobie sprawę z powagi i złożoności sytuacji, podjęło dialog z władzami – w wyniku długich negocjacji zapadła decyzja o zabezpieczeniu Pomnika i jego oficjalnej rejestracji.

Warto zaznaczyć, że wszyscy pochowani na cmentarzu zesłańcy z terenów Litwy i Polski zostali zrehabilitowani jako ofiary terroru politycznego ZSRR. Byli to przedstawiciele ludności cywilnej, niezwiązani z zbrojnym oporem reżimu radzieckiego i siłą wywiezieni z ojczyzny. Fundusze na Pomnik wzniesiony na miejscu specjalnej osady zbierali zwykli obywatele, w tym krewni pochowanych. Wygląd Pomnika nie zawierał ani żadnych symboli państwowych, ani symboli i haseł politycznych. Był to krzyż ze słońcem, religijny i etniczny symbol narodu litewskiego, listę nazwisk poległych w osadzie oraz napis: „Tu są pochowani Litwini, Polacy, ofiary represji politycznych z 1945 roku. Pamiętamy o Was, kochamy Was, tęsknimy za Wami. Rodacy.”

Niepokoi nas fakt, że sytuacja z zniszczeniem Pomnika w Galaszorze może stać się niebezpiecznym precedensem i zagrozić istnieniu takich pomników zarówno w Kraju Permskim, jak i w innych regionach Rosji. Dlatego zdolność władz do zrozumienia sytuacji, która się wydarzyła, i doprowadzenie do odbudowania od nowa tego zabytku jest szczególnie ważna, aby zapobiec podobnym aktom wandalizmu. Gubernator Kraju Permskiego i Administracja Kudymkarskiego okręgu municypalnego według naszego uznania powinni zwrócić na to szczególną uwagę.

Nam się wydaje, że to, co się stało, jest rażącym naruszeniem Ustawy Federacji Rosyjskiej „O rehabilitacji ofiar represji politycznych” oraz „Koncepcji polityki państwa w zakresie utrwalania pamięci o ofiarach represji politycznych”, które zobowiązują władz do natychmiastowej reakcji na podobne akty wandalizmu: niezwłocznie ogłaszać swoje stanowisko, poszukiwać i znajdować winnych, przyczyniać się do szybkiego pozytywnego rozwiązania sytuacji. To, co się stało, nie jest normalne ani z punktu widzenia prawa, ani z punktu widzenia ludzkiej moralności. Szkoda, że Kraj Permski, wielu mieszkańców którego są potomkami osób represjonowanych, zyskuje sławę bojownika z pamięcią o nich.

Wierzymy, że wielu mieszkańców Kudymkarskiego okręgu municypalnego oraz Kraju Permskiego nie pozostało obojętnych do naszej strasznej historii. Z opowieści dziadków Państwo pewnie wie, że w latach terroru państwowego wzajemna pomoc i współczucie międzyludzkie odgrywały dla wszystkich ważną rolę. Mieszkańcy permских wielonarodowych osiedli specjalnych – Komi-Permiacy, Litwini, Polacy, Żydzi, Ukraińcy, Tatarzy, Białorusini, Łotysze, Estończycy, Rosjanie, Niemcy i inni – nie pozostawali wobec siebie obojętni we wspólnym nieszczęściu.

Dowodem na to są dobre wspomnienia sąsiadów, wieloletnia przyjaźń, międzyetniczne małżeństwa i wspólne dzieci. Wierzymy, że stanowisko Państwa nie może w tej sprawie być obojętne jako wyraz uznania tych dobrych relacji, odpowiedzialnego podejścia do naszej wspólnej traumatycznej historii i wskaźnikiem miłosierdzia. Szanowni Państwo mogliby skierować swoje apele do Administracji Gubernatora Kraju Permskiego, zabrać głos na portalach społecznościowych i w innych mediach w taki sposób, jak robimy teraz to my. Każdy głos się liczy i każdy głos Państwa jest ważny.

Odrębnie apelujemy do mieszkańców Republiki Litewskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

Szczerze żałujemy tego, co się stało, przeżywamy wstyd i gorycz. Przepraszamy Państwa za to, że się nie udało uratować Pomnika ku Pamięci rodaków. Od wielu lat

angażujemy się w zachowanie pamięci o ofiarach represji politycznych ZSRR i mimo likwidacji naszej organizacji przez władze rosyjskie, w miarę możliwości będziemy te prace kontynuować. Razem z Państwem wierzymy: ciemność się rozproszy, a pamięć o każdym niewinnym człowieku będzie godna uwiecznienia.

Obiecujemy Państwu, że na pewno Pomnik w Galaszorze będzie odbudowany od nowa.

28.04.2023

„Memorial” w Permie

Iwan Wasiljew
Irina Kiziłowa
Aleksandr Kalich
Andriej Susłow
Robert Łatypów
Dmitrij Okuncew
Ramil Fatchutdinów
Aleksiej Kamięńskich
Siergiej Trutniew

Lista sygnatariuszy rozszerza się w miarę nadpływających próśb Państwa o dołączeniu do Apelu